

Anmälan om pågående miljö- och kulturförstörelse vid Skanörs norra strand

Denna anmälan ges in till:

- Länsstyrelsen i Skåne län
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet

Anmälare

Ideella föreningen Rädda Skanörs norra strand.

Vellinge kommun är informerad om innehållet i denna anmälan. Berörda tjänstepersoner har tagit del av underlaget. Även kommunstyrelsens 1:e vice ordförande, Martin von Gertten, är sedan tidigare väl insatt i ärendet genom återkommande kontakter under de senaste åren. Anmälan ges dock in av ideella föreningen Rädda Skanörs norra strand i egen rätt.

Datum: Skanör 26/2 - 2026.

Plats

Holmen Hovbacken i Skanör inom VELLINGE SKANÖR 2:1

Direktlänk till karta: [Hovbacken i Skanör - Lantmäteriet](#)

Bakgrund till anmälan

Den ideella föreningen Rädda Skanörs norra strand har under senare tid, genom sammanställning av historiskt kartmaterial, flygbilder, fältobservationer och myndighetsunderlag, kunnat konstatera att omfattande och pågående skador har uppstått på både natur- och kulturvärden inom Holmen Hovbacken med omgivande strandrev och våtmarker.

Erosionen har redan medfört att cirka 11 000 m² av Hovbacken har förlorats. I samband med detta har blottlagda kulturlager med benmaterial, keramiska skärvor och mynt exponerats i aktiva rasytor. Det innebär att historiskt värdefulla lämningar successivt spolats bort och förstörs utan möjlighet till arkeologisk dokumentation.

Förändringarnas omfattning och tempo har visat sig vara betydligt större än vad som tidigare varit känt eller redovisat.

Mot bakgrund av områdets mycket höga skyddsstatus bedömer vi att dessa skador borde ha uppmärksamats och hanterats genom tillsyn, uppföljning och åtgärder inom ramen för gällande lagstiftning i ett tidigare skede.

Anmälan görs för att uppmärksamma berörda myndigheter på den pågående miljö- och kulturförstörelsen samt för att säkerställa att nödvändiga tillsyns- och skyddsåtgärder vidtas i enlighet med miljöbalken, kulturmiljölagen och internationella åtaganden.

Tidigare myndighetsbedömningar

Frågor om erosionen vid Hovbacken och behovet av skyddsåtgärder har tidigare prövats inom ramen för ett separat tillståndsärende avseende tillfälliga erosionsskydd. Domen i det ärendet är för närvarande överklagad.

I det sammanhanget har det framförts bedömningar om att erosionen inom området bör tillåtas fortgå som en del av den naturliga kustdynamiken.

Föreliggande anmälan avser emellertid tillsyn och skydd enligt gällande lagstiftning och är fristående från den pågående rättsprocessen. De observationer och den skadeomfattning som redovisas här visar att erosionen idag medför en pågående och irreversibel förstörelse av skyddade natur- och kulturvärden. Anmälan ges därför in mot bakgrund av påvisade nytillkomna och fortgående skador.

Hovbackens skydd

Holmen Hovbacken med tillhörande strandrev, strandplan och våtmarker omfattas av ett mycket starkt och mångskiktat rättsligt skydd. Området är utpekad som **riksintresse för kulturmiljövård** och innehåller registrerade **fornlämningar** enligt kulturmiljölagen.

Därutöver omfattas området av följande skyddsformer:

- **Ramsarområde** (internationellt skydd av våtmarker, utpekad 1974)
- **Naturreservat** enligt 7 kap. miljöbalken
- **Natura 2000-område** enligt EU:s art- och habitatdirektiv
- **Riksintresse för friluftsliv** enligt 3 kap. miljöbalken

Den samlade skyddsbilden innebär att såväl natur- som kulturvärden i området ska ges ett **särskilt starkt och långsiktigt skydd**, och att skador eller pågående försämringar inom området ska förebyggas och motverkas.

Karta från 1765 över Holmen Hovbacken och dess omgivningar

Kartmaterialet visar ett sammanhängande och välutvecklat strand- och våtmarkslandskap, vilket visar långvarig stabilitet och förutsättningar för flerhundraåriga kulturlager och mänsklig aktivitet inom området.

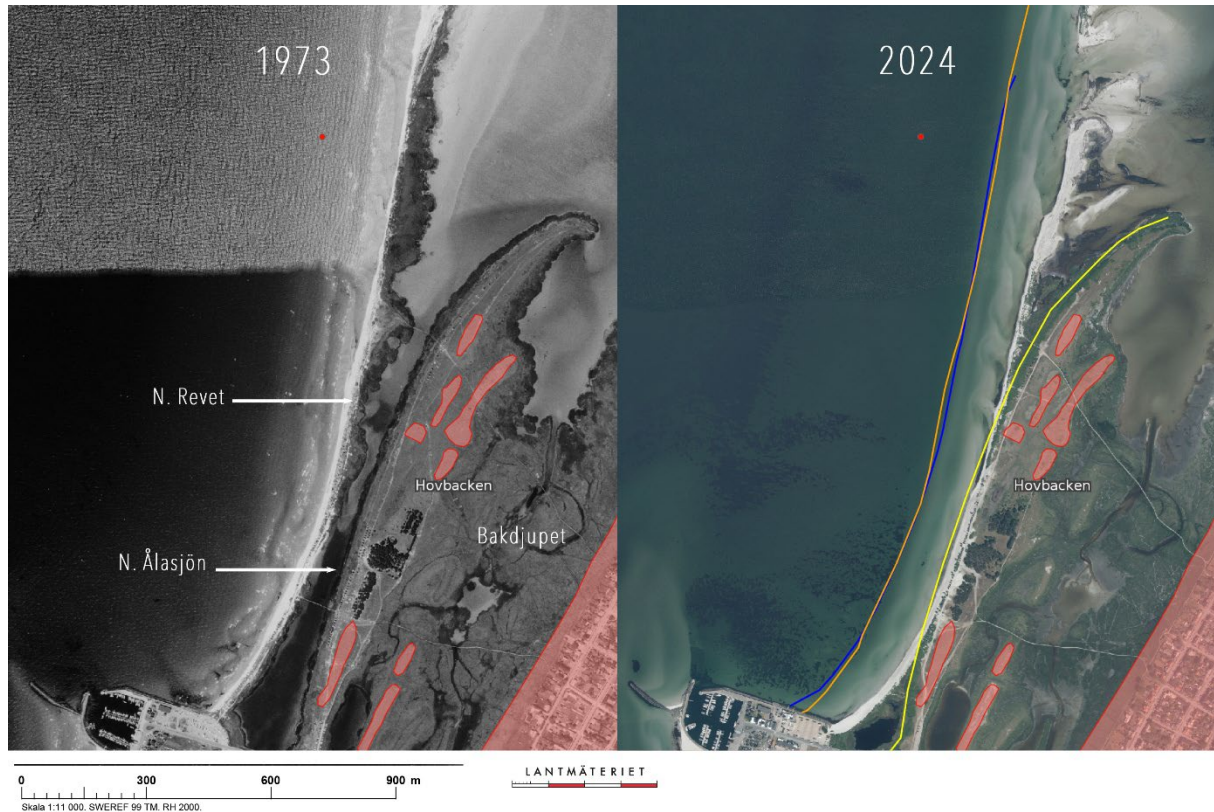
Historisk utbredning av Holmen Hovbacken.

Källa: Historiskt kartmaterial, 1765.

Erosionen sedan 1973

Översikt över Hovbacken och den dokumenterade erosionen sedan 1973. Total reträtt är 130 meter i djup, 100 meter av tidigare sandrev och hela våtmarken Norra Ålasjön – upp till 30 meter i djup av Hovbacken.

Beskrivning av konstaterade skador

Inom Holmen Hovbacken med angränsande strandrev och våtmarker har omfattande och fortgående erosionskador konstaterats. Erosionen har under senare år accelererat och leder till kontinuerlig förlust av både natur- och kulturmiljöer.

Omfattning av erosionen vid Hovbacken

De hittills konstaterade skadorna på **enbart Hovbacken** omfattar följande:

- Areal: cirka 11 000 m² är bortroderat
- Sträcka: cirka 520 meter av Hovbackens totala längd om cirka 1 500 meter
- Djup: lokalt upp till 30 meter in i Hovbackens tidigare utbredning
- Havet är kring 20 meter från känd fornlämning

Ovan bild är från 2022 och erosionen har sedan dess nått ännu längre in i Hovbacken.

Erosionen har lett till att strandrev, klitterstrukturer och bakomliggande mark successivt rasat bort. I flera partier har vertikala snittytor bildats, vilket indikerar att ytterligare ras är sannolika vid fortsatt väderpåverkan.

Ovan bild är från 2024 där den röda linjen indikerar verklig erosion och den gula linjen var kustlinjen låg innan strandplanet blev sandfordrat. Meterangivelserna är djupet man sandfordrade våren 2024.

Hovbacken 2025 när den utsätts för ringa högvatten och erosion.

December 2025: Ytterligare blottade miljö- och kulturlager.

Nya observationer – vintern 2025/2026

Vid platsbesök under den gångna helgen har fortsatt erosion kunnat konstateras. Det bedöms sannolikt att frostpåverkan i den sandiga strukturen bidrar till att material fryser, destabiliseras och därefter rasar vid töperioder.

De blottlagda erosionsytorna vid Hovbacken visar inte enbart enskilda föremål, utan även sammanhängande kulturlager. Förekomsten av tydliga horisontella lager med kol, i kombination med benmaterial, keramiska skärvor och mynt, indikerar stratigrafiska lager som vittnar om långvarig och upprepad mänsklig aktivitet på platsen.

Mot bakgrund av Hovbackens och Skanörs historiska betydelse bedöms dessa lager sannolikt härröra från medeltida och äldre perioder, med en ålder som kan sträcka sig över flera hundra år och upp till omkring ett årtusende. Dessa kulturlager utgör en integrerad del av områdets fornlämningsmiljö och omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. Den pågående erosionen innebär att lagren successivt rasar bort och förstörs utan möjlighet till arkeologisk dokumentation, vilket medför en irreversibel förlust av kulturhistorisk kunskap.

Observerade fynd i erosionsytorna

I takt med att erosionen fortskrider har ett ökande antal föremål blivit synliga i rasytorna. Bland observerade fynd märks:

- Benrester, i ökande omfattning de senaste åren
- Keramiska skärvor av varierande typ
- Mynt

Såvitt känt har dessa fynd inte tidigare dokumenterats eller anmälts inom ramen för arkeologisk tillsyn. Föremålens exponering och risk för borttransport eller förstöring bedöms som akut, då de ligger öppet i en aktiv erosionsmiljö.

Samlad bedömning

De konstaterade skadorna innebär att både skyddade naturvärden och potentiella fornlämningar successivt förstörs. Erosionen pågår kontinuerligt och medför att ytterligare material riskerar att gå förlorat utan möjlighet till dokumentation eller skydd, i strid med gällande skyddsbestämmelser och försiktighetsprincipen.

Historiskt belagt samband mellan erosion och friläggning av fornlämning – Skanörskoggen anno 1390

En jämförelse mellan flygbilder från 1965 och 1998 visar att den grunda delen av sandrevet norr om Skanör har dragit sig tillbaka med över 100 meter. Detta indikerar en långvarig och betydande erosion av botten- och strandmiljön i området.

Mot denna bakgrund är det rimligt att bedöma att den pågående erosionen bidrog till att Skanörskoggen frilades. Fartyget påträffades år 1992 på cirka 4 meters djup, i ett område

som tidigare varit täckt av ett betydligt grundare sandrev. Fyndet utgör ett tydligt exempel på hur erosion inom området inte enbart påverkar naturmiljön, utan även kan frilägga, skada eller helt förstöra marina och kustnära fornlämningar.

Det visar samtidigt att förändringar i botten- och strandnivåer kan ske över relativt kort tid och få irreversibla kulturhistoriska konsekvenser. Detta historiska exempel är direkt relevant för bedömningen av den pågående erosionen vid Holmen Hovbacken, där fornlämningar och kulturlager idag exponeras i aktiv erosionsmiljö.

Avsaknad av uppföljning av marin fornlämning – Skanörskoggen

Under 1980- och 1990-talen dokumenterades ett stort antal marina fornlämningar i havsområdet runt Näset, däribland Skanörskoggen. Enligt uppgifter från dykare som deltog i dessa undersökningar bedömdes koggen vid fyndtillfället som särskilt unik, bland annat på grund av bevarat trä av daterad ek (numera svartek). Med hänsyn till plundringsrisk vidtogs då skyddsåtgärder i form av övertäckning av vraket med sandsäckar.

Trots detta kan vraket vid ett senare tillfälle åter identifieras i bildmaterial. På ortofoton från omkring 2004 framträder hela skeppet åter synligt på botten. I senare flygbilder syns däremot endast en mindre avvikelse i bottenstrukturen, vilket kan indikera att vraket åter övertäckts, fragmenterats eller delvis försvunnit.

Efter stormen Malik 2022 påträffades en barbordsplanka från Skanörskoggen på land, vilket omgående anmäldes. Plankan försvann dock kort därefter. I samband med anmälan framfördes från Länsstyrelsen att det saknades resurser för att genomföra kontroll eller tillsyn av vraket, och att anmälaren på eget initiativ fick överväga att själv undersöka platsen.

Såvitt känt har ingen systematisk kontroll av vrakets tillstånd genomförts under senare år. Mot bakgrund av dokumenterad erosion, kraftiga stormhändelser och tidigare konstaterad plundringsrisk bedöms detta innebära en påtaglig risk för att en skyddad marin fornlämning helt eller delvis har skadats, flyttats eller gått förlorad utan dokumentation.

Begäran om tillsyn och åtgärd

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter begär vi att berörda myndigheter:

1. **Omgående initierar tillsyn** av den pågående erosionen och dess påverkan på skyddade natur- och kulturvärden vid Holmen Hovbacken.
2. **Bedömer skadorna** i relation till gällande skyddsbestämmelser enligt miljöbalken, kulturmiljölagen, Natura 2000 och Ramsarkonventionen.
3. **Utreder behovet av omedelbara skydds- eller dokumentationsåtgärder**, särskilt med avseende på blottade kulturlager, fornlämningar och marina kulturvärden.
4. **Redovisar vilka åtgärder som vidtas eller planeras**, samt hur tillsynsansvaret fördelas mellan berörda myndigheter.

Vi står till förfogande för platsbesök, kompletterande material och dialog i ärendet.

Avslutande bedömning

De redovisade skadorna visar att både natur- och kulturvärden inom ett av Sveriges mest skyddade kustområden successivt går förlorade. Erosionen är pågående, accelererande och i flera delar redan irreversibel.

Mot denna bakgrund bedömer anmälarna att ärendet är **akut** och att ytterligare dröjsmål riskerar att leda till fortsatt och oåterkallelig förlust av skyddade värden.

Kontaktperson

Jonas P Ström
Ordförande för Ideella föreningen Rädda Skanörs norra strand
E-post: info@raddaskanorsnorrastrand.se
Telefon: 0705-10 40 29

Bilddokumentation av erosionen av Hovbacken

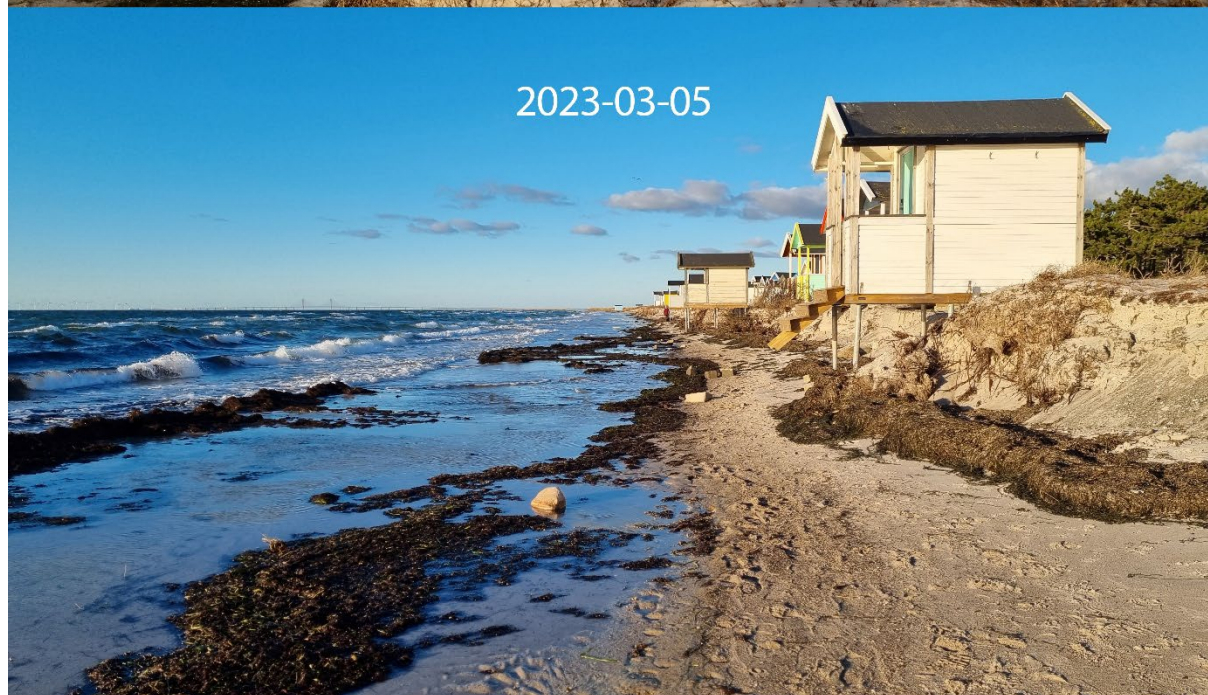
2018 – fortsatt erosion av Hovbacken.

Vid denna tidpunkt hade erosionen nått ytterligare in över Hovbacken och den skyddande växtligheten var under successiv nedbrytning. Den konstruktion som benämns brygga utgör i själva verket en spång; år 2016 fanns cirka 20–30 meter strand framför spången.

De badhytter som syns i bildens främre led var en del av Hovbackens främre badhyttsled. 2025 finns inga av dessa badhytter kvar, till följd av fortsatt erosion.

Hovbacken 2025 när den utsätts för ringa högvatten men omfattande erosion.

På knapp 7 år eroderades Hovbacken upp till 20 meter i djup.

Vintern 2025 med nya blottade ytor.